

Valtuustoaloitteet maksutonta toisen asteen koulutusta koskien

Sivltk 11.09.2024 § 69
71/12.00.00/2024

Vihreiden valtuustoryhmä on kunnanvaltuuston kokouksessa 22.4.2024 § 12 jättänyt valtuustoaloitteen maksuttoman toisen asteen koulutuksen säilyttämisestä Pöytyällä. Aloitteessa esitetään, että Pöytyä säilyttää toisen asteen maksuttomana nykyisen mallin mukaisesti toisen asteen tutkinnon suorittamisen loppuun asti tai sen kalenterivuoden loppuun asti, kun opiskelija täyttää 20 vuotta.

SDP:n valtuustoryhmä on kunnanvaltuuston kokouksessa 22.4.2024 § 12 jättänyt valtuustoaloitteen maksuttoman toisen asteen koulutuksen romuttamisen torjumisesta. Aloitteessa esitetään, että

1. Pöytyän edunvalvonnan tavoitteeksi asetetaan valtioon vaikuttaminen, jotta päätetty koulutusleikkaus perutaan asian jatkovalmistelussa valtuustoaloitteessa mainituilla perusteilla, ja
2. Pöytyä päättää selvittää eri keinot turvata aidosti maksuton ja yhdenvertainen toisen asteen koulutus oppivelvollisuutta suorittaville asukkailleen kustantamalla yli 18-vuotiaiden toisen asteen oppimateriaalit, mikäli valtio toteuttaa koulutusleikkauksen.

Kunnanhallitus on 13.5.2024 § 84 lähettänyt valtuustoaloitteet sivistyslautakunnalle valmisteltaviksi.

Valtuustoaloitteet ovat oheismateriaalina.

Selvitys asiassa

Sivistyslautakunta on ennen oppivelvollisuuslain 1214/2020 ja muun toisen asteen koulutuksen maksuttomuutta koskevan, samassa yhteydessä annetun sääntelyn voimaan astumista päättänyt perustaa oppimateriaali- ja opiskeluvälinekirjaston kunnan ylläpitämään, toisen asteen koulutusta antavaan Elisenvaaran lukioon 1.8.2019 alkaen, ja vahvistanut kirjaston toimintaperiaatteet (sivistyslautakunta 12.9.2018 § 77 ja 9.10.2019 § 85). Opiskelijat saavat oppimateriaali- ja opiskeluvälinekirjaston kautta maksutta käyttöönsä lukio-opinnoissaan tarvitsemansa oppikirjat, muun oppimateriaalin, kannettavat tietokoneet ja muut opiskeluvälineet. Talousarvioon on vuosittain varattu määrärahaa tarkoitukseen. Pöytäkirjanotteet sivistyslautakunnan päätöksistä, jotka ovat voimassa edelleen, ovat oheismateriaalina.

Sivistyslautakunta on 7.3.2018 § 21 samoin päättänyt maksuttomien kuljetusten järjestämisestä Elisenvaaran lukion opiskelijoille 1.8.2018 alkaen, päätöksiin myöhemmin tehtyine täydennyksineen. Sivistyslautakunta on 8.2.2023 § 6 edelleen päättänyt muiden koulutuksen järjestäjien ylläpitämissä kouluissa / oppilaitoksissa opiskelevien osallistumisessa kunnan järjestämiin esiopetus-, koululais- ja opiskelijakuljetuksiin noudatettavista periaatteista. Pöytäkirjanotteet sivistyslautakunnan päätöksistä, jotka ovat voimassa edelleen, ovat oheismateriaalina.

Ylioppilastutkimusmaksujen / maksuttomuuden osalta ei kunnassa ole tehty erillisiä päätöksiä. Keskimääräisten kustannusten arvioidaan oppivelvollisuuden maksuttomuutta lainsäädännöllä rajoitettaessa ja kyseinen päätös kunnassa tehtäessä olevan kunnalle Elisenvaaran lukion

osalta noin 4 000-6 000 € / vuosi. Viitattujen, kunnassa ennen oppivelvollisuuden laajenemisen voimaan astumista tehtyjen päätösten suhteen linjassa olevaksi arvioidaan, mikäli hallituksen kehysriihessä päätetyt, toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden rajaamista koskevat lainsäädäntömuutokset hyväksyttäisiin ja astuisivat voimaan, ylioppilastutkimaksujen suorittaminen kunnan toimesta siten, että tutkinnon suorittaminen olisi Elisenvaaran lukion opiskelijoille edelleen maksutonta.

Koulutuksen järjestäjät päättävät, voimassa olevan sääntelyn puitteissa, ylläpitämässään oppilaitoksissa noudatettavista toimintatavoista. Hallituksen esityksessä Eduskunnalle perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamisesta on asuinpaikka todettu Suomen perustuslain 731/1999 6.2 §:n syrjäntäkieltosääntelyssä tarkoitetuksi, muihin henkilöön liittyviin syihin sisältyväksi kielletyksi erotteluperusteeksi (HE 309/1993 Yksityiskohtaiset perustelut, kappale 1.1.), joten toimintakäytäntöjen tulee koskea opiskelijoita yhdenvertaisesti asuinpaikasta ja muista yhdenvertaisuussääntelyssä tarkoitetuista tekijöistä riippumatta, ellei hyväksyttävää perustetta muuhun ole. 1.1.2000 voimaan astunutta Suomen perustuslakia säädettäessä siirrettiin perusoikeussäännökset lakiin vuoden 1995 perusoikeusuudistuksessa hyväksytyin mukaisina, lisäten säännöksiin ainoastaan otsikot, joille ei ole tarkoitettu antaa itsenäistä oikeudellista merkitystä (HE 1/1998 vp, s. 78).

Muiden koulutuksen järjestäjien ylläpitämässä oppilaitoksissa opiskelevien osalta ei toisen asteen koulutuksen toteuttamista maksuttomana arvioida Pöytyän kunnan toimenpitein, tarkoituksenmukaisella ja toimivalla tavalla toteutettavissa olevaksi. Kyseeseen voidaan katsoa tulevan ensi sijaisesti koulutuksen järjestäjäkohtaisesti tehtävien ratkaisujen. Opiskelijat hakeutuvat toisen asteen koulutukseen lähtökohtiensa ja kiinnostuksensa mukaisesti vapaasti. Koulutuksesta aiheutuvat kustannukset voivat vaihdella oppilaitoksittain ja opiskelualoittain.

Toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden rajaamista vuoden, jonka aikana opiskelija täyttää 18 vuotta, loppuun koskeva keskustelu on hallituksen kehysriihessä huhtikuussa 2024 tehdyn päätöksen jälkeen jatkunut. Lainsäädäntömuutoksia toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden rajaamista koskien ei toistaiseksi ole tehty. Opetus- ja kulttuuriministeriön 9.8.2024 tiedotteessa Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan talousarvioehdotus vuodelle 2025 todetaan: ”Kehysriihessä päätettyä toisen asteen oppimateriaalien maksuttomuuden rajausta ei toteuteta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on tehnyt korvaavasta säästöstä ehdotuksen, joka sisältyy valtiovarainministeriön talousarvioehdotukseen.” Kyseessä ovat alustavat kirjaukset, jotka tarkentuvat hallituksen talousarviovalmistelun edetessä. Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedote on oheismateriaalina. Oheismateriaalina on samoin Opetus- ja kulttuuriministeriön 3.9.2024 tiedote Budjettiriihestä päätöksiä Opetus- ja kulttuuriministeriöön kohdistuvista säästöistä.

Valtuustoaloitteiden käsittely

Kuntalain 410/2015 90 §:n mukaan valtuutetun aloitteen käsittelystä määrätään kunnan hallintosäännössä. Käsittelyä koskevat määräykset sisältyvät Pöytyän kunnan hallintosäännön 151 §:ään.

Valmistelijat

sivistysjohtaja ja Elisenvaaran lukion rehtori

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää

1. merkitä tiedoksi Vihreiden valtuustoryhmän valtuustoaloitteen /

Maksuttoman toisen asteen säilyttäminen Pöytyällä, SDP:n valtuustoryhmän valtuustoaloitteen / Pöytyän torjuttava maksuttoman toisen asteen koulutuksen romuttaminen, sekä kunnanhallituksen 13.5.2024 § 84 päätöksen;

2. merkitä tiedoksi ja saattaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen kunnanhallitukselle ja -valtuustolle tiedoksi selostusosassa esitetyn, oheismateriaalina olevat pöytäkirjanotteet sivistyslautakunnan asiassa tekemistä päätöksistä sekä oheismateriaalina olevan Opetus- ja kulttuuriministeriön 9.8.2024 tiedotteen / Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan talousarvioehdotus vuodelle 2025;

3. todeta sivistyslautakunnan suhtautuvan selostusosassa esitettyjen ja oheismateriaalina olevien, sivistyslautakunnan päätösten mukaisten maksuttomien oppimateriaalien, opiskeluvälineiden ja kuljetusten järjestämisen lisäksi myönteisesti ylioppilastutkimaksujen suorittamiseen kunnan toimesta siten, että tutkinnon suorittaminen olisi Elisenvaaran lukion opiskelijoille toisen asteen koulutuksen maksuttomuutta rajattaessa edelleen maksutonta. Asiaan esitetään palattavan, mikäli toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden rajaamista koskevat lainsäädäntömuutokset antaisivat tähän perusteita;

4. todeta toisen asteen koulutusta koskevista toimintatavoista päätettävän, voimassa olevan sääntelyn puitteissa, koulutuksen järjestäjien toimesta. Muiden koulutuksen järjestäjien ylläpitämissä oppilaitoksissa opiskelevien osalta ei toisen asteen koulutuksen toteuttamista maksuttomana arvioida Pöytyän kunnan toimenpitein, tarkoituksenmukaisella ja toimivalla tavalla toteutettavissa olevaksi. Kyseeseen arvioidaan tulevan ensi sijaisesti koulutuksen järjestäjäkohtaisesti tehtävien ratkaisujen;

5. esittää kunnanhallitukselle, että kunnanhallitus käsittelee SDP:n valtuustoryhmän valtuustoaloitteen aloitteen kohdassa 1 tehdyn esityksen osalta, tarkoituksenmukaiseksi arvioimansa mukaisesti;

6. saattaa Vihreiden valtuustoryhmän valtuustoaloitteen ja SDP:n valtuustoryhmän valtuustoaloitteen käsittelyn tiedoksi kunnanhallitukselle ja -valtuustolle.

Päätös

Sivistyslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.